

- א ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם ויאמר אליו: אברהם! ויאמר: הנני.
- ב ויאמר: קח נא את בנו את יחידך אשר אהבת את יצחק וקח לך אל ארץ המצרים והעלהו שם לעלה על אחד הקרבים אשר אמר אליך.

1. אלשיר לפסוק א:

"כי אין לשון אמירה צודקת בקריאת שם בלבד".

2. רמב"ן לפסוק א:

"ענין הנסיון... מצד המנוסה אבל המנסה יתברך יצוה בו להוציא הדבר מן הכח אל הפועל... להיות לו שכר מעשה טוב לא שכר לב טוב בלבד ודע כי 'ד' צדיק יבחן" כשהוא יודע בצדיק שיעשה רצונו וחפץ להצדיקו יצוה אותו בנסיון ולא יבחן את הרשעים אשר לא ישמעו והנה כל הנסיונות שבתורה לטובת המנוסה".

3. הנצי"ב:

"ונראה פירוש אחר הדברים האלה, אחר כל המאמרים והדיבורים שהיו בין הקב"ה ובין אברהם והגביהו לאט לאט, מעלה מעלה. מתחלה ברכו בארץ ישראל וזרע כעפר הארץ ואחר כך ברבוי בנים ככוכבי השמים, היינו בני אדם גדולי ערך. ואחר כך ברכו בעת המילה שיהיה אב המון גוים, שיהיה בכוחו להכיר שם אלוה עולם גם לאומות העולם ואחר כל הדברים היה ענין העקידה שבזה נשלם גדלות של אברהם אבינו וזרעו מה שאין צריך עוד יותתמשם והלאה שוב לא דבר הקב"ה עמו".

3. עולת ראייה א' עמ' פד:

"ויהי אחר הדברים האלה - המאורע הגדול אשר נהיה ליסוד העליה הרוחנית של כל האנושיות כולה שהוא נסיון העקדתשפעל להוציא אל אור החיים את תעופת הרוח היותר קדושה, הדבקה באלהים חיים בכל לבבה, בכל נפשה, ובכל מאודה, - כל מה שעבר על אותו צדיק, מיום הבראו, ובאופן יותר כללי כל מה שעבר על המצוי כולקוא הכשר לקראת המאורע הנורא הזה הנותן צורה מפליאה ומאירה לכל היקום, עד שיש יחש לכל אלה אל הענין הנפלא הזה, לקשר אותם אליו,

! תהלים יא ה.

ולומר: 'אחר הדברים האלה'."

4. מלבי"ם לפסוק ה:

"שעד הנה דרש ויוכח נגד עבודה זרה שהיו מקריבים זבחי אדם

ויוכח אותם כי לא ירצה ד' בתועבות כאלה,

וכי אין תועבה גדולה בעיני ד' כשפיכת דם...

ועתה הגיעתו המצוה הזאת שהיא נגד השכל ונגד דרכי ד' הטובים."

5. סנהדרין פט ע"ב:

"אמר רבי שמעון בר אבא: אין 'נא' אלא לשון בקשה.

משל למלך בשר ודם, שעמדו עליו מלחמות הרבה,

והיה לו גבור אחד ונצחן. לימים עמדה עליו מלחמה חזקה,

אמר לו: בבקשה ממך עמוד לי במלחמה זו שלא יאמרו: ראשונות אין בהם ממש.

אף הקב"ה אמר לאברהם: ניסיתך בכמה נסיונות ועמדת בכולן,

עכשיו עמוד לי בנסיון זה, שלא יאמרו אין ממש בראשונים."

6. לאמונת עתנו ה' עמ' נד:

"היה מה שאתה, עמוד על טהרת עצמיותך גלה את מלוא אישיותך האנושית

הופע את שלימות כוחותיך, נטיותיך ורגשותיך."

7. עולת ראייה א' עמ' פה:

"כאשר שרי קודש העליונים הרבה זמנים ישנם בחייהם שהם אינם כלל מוכרים

לעצמם בתור עצמיות מיוחדת, שיש לה הויה וענין וקל וחומר תשוקה, שאיפה וחפץ

פרטיים. אז אמנם באותה התכונה הכללית אין שום בירור של מהות עצמית ושל רצון

עצמי, בחירי, חופשי, כי אם יש כאן הויה כללית, נמשכת בשטפי נגהה אחרי

אין סוף, רצון צדיק חיי החיים, אור העולמים כולם וכדי לתמם את חזון הנסיון בכל

עומקו וגבורתו, קרא האלוקים אליו: אברהם."

8. שם:

"יודע תעלומות... רצה להוציא לאור ההויה את כל אור הקודש, את כל הנצח

והשיגוב הטמון בנשמתו הגדולה של אברהם. לצורך זה הופיע עליו רצון חופשי

מוחלנבלתי מקושר בשום הכרח פנימי או חצוני כדי שעצמיותו הפנימית הבלתי

תלויה תופיע פה בהדר גאון עזה."

8. שם:

"בקריאה קדושה זו הוטבעה עצמיותו בתוכו, וכל החפצים, הרצונות והשאיפות,

הקשורים לפרטיותו, התגלו בכל עוז גבורתם וגודלם, עד כדי ההכשרה לגלות את

האופי הרצוני, החופשי של ענק עולם זה, שזוהי מדת הנסיון הנשגב."

9. שם:

"ויאמר הנבי - מתוך חרדת קודש של דבר ד', ריכז עצמו אותו צדיק,

על פי הקריאה האלהית, שיהיה הוא עצמו מה שהוא בעצם היותו הפרטית
על פי קריאת שמו אברהם".

10. לאמונת עתנו ה' עמ' נט:

"לקיחה לליבו [של אברהם], לקרבו [את יצחק]

באהבה הומה שתפרח ותתעצם בנדיבות ובחופש רצוני".

11. בראשית רבה נו ח:

"וישלח אברהם את ידו - הוא שולח יד ליטול הסכין ועיניו מורידות דמעות...

מרחמנותו של אבא ואף על פי כן הלב שמח לעשות רצון יוצרו".

12. מלבי"ם לפסוק ב:

"כמשל מי שנותן כלי יקרה מתנה למלך, שכל שיצייר בליבו יותר יקרת הכלי,

כן תגדל שמחתו שכיבד את המלך במנחה יקרה כזאת".

13. עולת ראייה א' עמ' צח:

"הפלא הנצחי של נסיון העקידה, והשפעתו על העולם בכלל, הוא, **מפני שהארת**

החיים באה שמה במילואה. לא היה אצל האב שום רגש טבעי של המיית אב

שנכחד, להיפך, **הכל היה פורח והכל חי**. אבל בידיעה הברורה, שכל החי, וכל

המתעלה... כלא [כאפס] הוא נחשב מצד עצמו, וכל שיווי ערכו וגדלות מציאותו

אינו כי אם מצד מציאותו באלהי עולם קונה הכל. בשביל כך גם הרחמים כלפי הבן

היחיד, שיש להם כל כך ערך עדין מוסרי ומפואר... הם מוכרחים להכבש כדי למלא

את דבר ד'. בזה הרחמים בעצמם קנו להם את המקום היותר עליון... ועשית רצוני

של מקום... בלבב שלם, זוהי התכונה המקיימת את הכל, את כל החיים ואת כל

הרגשות, וגם את הרחמים הנכבשים עצמם, בהעלותם אל רום מעלתם".

14. רבנו בחי" דברים כ':

"ואם כן אילו הנחנו חיים הלא חיהם סיבה לנזק גדול מאד יותר מנזק ההריגה,

וקרוב הוא אצל השכל שיעשה האדם נזק מועט כדי לדרות נזק גדול, כי האיש הנלבב

והמשכיל יפיל עצמו מן הגג להנצל מן הסכנה, או יכרות ידו או רגלו או אבר מאיבריו

להציל כל גופו, או ישתה המשקה המר כלענה כדי שידחה ממנו החולי, והנה הוא

בכל זה אינו עושה לנפשו חמס אך עושה חסד עם עצמו להחיות את נפשו, ומאחר

שהאדם עושה לעצמו כן ואי אפשר לדונו חמס כל שכן שאיננו חמס העושה כן לנפש

אחרים, ומטעם זה התיירה תורה הריגת הטף ושיעשה נזק מועט כדי שידחה נזק

גדול שהיה מגיע לעולם בחייהם ואין בזה חמס, אבל הוא ענין שכלי למתבונן בו".

15. שם עמ' פו:

"[דווקא על אחד ההרים] יתגלו ביתר שאת אוצרות הזוהר אשר לנפש הבן היקר

ואז ידע [אברהם] איזו מתנה טובה ואיזו חמדה גנוזה

נתן לו אל אלוהי הרוחות בבן חמד זה".

16. כלי יקר לפסוק ב:
 "כי שער השמים שם הוא ושם נשלם הזיווג שבין הקב"ה לישראל
 כדיבוק בעל באשתו אשר שם י-ה מתווך ביניהם".
- ג וַיִּשְׁכַּם אֲבָרְהָם בְּבֶקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת תְּמָרוֹ
 וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי נַעֲרָיו אִתּוֹ וְאֶת-יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּבְקַע עֶצֶי עֲלֶיהָ
 וַיִּקַּם וַיֵּלֶךְ אֶל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים.
1. עולת ראייה א' עמ' פז:
 "היה אפשר לסמוך למצוא עצים באחד היערים
 וקל וחומר שהיה אפשר לקחת את גזרי העצים בלתי מבוקעים,
 ולהלשירם להבערה בעת אשר יהיה כבר מוכן הצורך להשתמש בהם".
2. שם עמ' פו:
 "מנוחת הנפש של הנשמה הקדושה... לא נשבתה...
 ושום רגש של כהות, של רישול ושל דכאות לא נתערב
 בהמיית נפשו המטוהרה. שנת ישרים במנוחה ועליזת קודש עברה,
 וזמן ההשכמה באה כסדרה, ועוז ד' המשווה רגליו כאילות,
 לרוץ כצבי ולהיות גבור כארי, לעשות רצונו של מקום ברוך הוא סמכהו".
3. מלבי"ם לפסוק ג:
 "לקח עמו החמור ולא הלך רגלי [כי עם החמור ניתן ללכת מהר יותר מאשר ברגל]
 כדי שעל ידי איחור העשייה וההליכה יוכל להיות שינחם ד' ויבטל הגזירה".
4. בראשית רבה נה ת:
 "ולא היה לו כמה עבדים [שיחבשו את חמורו]?"
 אלא אהבה מקלקלת את השורה [את הסדר הרגיל של החיים]".
5. ליקוטי הלכות יורה דעה הלכות פדיון פטר חמור ה"א:
 "ויחבש את חמרו, שהכניע בחינת החמור –
 הוא סטרא דשמאלה [כוחות החומר] כמובא".
6. ליקוטי הלכות אורח חיים ברכת המזון ומים אחרונים ה"ג:
 "ויקח את שני נעריו אתו – כי הצדיק
 צריך להאיר תמיד בחינת הנקדה שלו באנשיו".
7. באר מים חיים:
 "ויקח את שני נעריו אתו – כי בודאי הרבה נערים היה לו
 ומדקאמר שני נעריו משמע אלה המיוחדים לו ביחוד מאז

והם ישמעאל ואליעזר לא זולתם".

8. עו"ר שם:

"אבל האהבה האלוהית העליונה, העוברת כל טבע אנושי, היא שבערה בלב האב הקדוש, כדי לזרזו להכין גם את ההידור והסדר של תשמישי קרבן אלה, כמו העצים, בהקדמה זריזה ו**מתונה** גם יחד".

9. בראשית רבה שם:

"בשכר שתי בקיעות² שבקע אברהם אבינו עצי עולה זכה להבקע הים לפני בני ישראל.

שנאמר: 'ויבקע עצי עלה' ונאמר להלן 'ויבקעו המים'³".

10. עולת ראייה עמ' פז:

"לא בכפיפת קומה ולא בכשלון כח הלך הישיש הקדוש הזה, לקראת העובדה המפליאה הזאת, שהיא ההיפוך מכל ארחות טבע נפשו של האדם, כי אם בקימה, במלוא הקומה ואזירת החיל".

11. שם:

"כל המשכת הליכתו היתה תכונת כח המושך, של מלוא האהבה הרוממה העליונה. [מאליו נשאב הוא ונמשך, מעוצם אהבת ד' שבלבו, ללכת אל אותו מקום⁴]."

12. "לך לך אל ארץ המריה... על אחד ההרים אשר אמר אליך"

"לך לך מארצך... אל הארץ אשר אראך".

ד ביום השלישי וישא אברהם את עיניו

וירא את המקום מרחק.

1. עולת ראייה עמ' פז:

"סתומים וחתומים הם הדברים, המאורעות הנפשיים הנפלאים, אשר עברו על האב הקדוש במשך הזמן של שלשת ימי ההליכה.

אי אפשר שיבוארו ויפורשו ויבוטאו מצפוני קודש קדשים הללו".

2. בראשית רבה נ א:

"וירא את המקום מרחוק - מה ראה? ראה ענן קשור בהר".

3. כלי יקר על הפסוק:

² ידי משה על המדרש: "ב' בקיעות - פירוש שמעך אחד נעשה שנים, זכה לבקיעת הים שנחלק לשנים".

³ שמות יד כא.

⁴ לאמונת עתנו ה עמ' עד.

- "כהסתכלות בשמש ש[רק] מרחוק יכול האדם להסתכל בה אבל לא מקרוב
 כי אין כוח להסתכל בשמש בהיותה קרוב לאדם
 קל וחומר בן בנו של קל וחומר זוהר זיו שכינתו יתברך
 וכן אמר משה אסורה נא ואראה וגו' אסורה נא היינו להתרחק מן המקום הקדוש
 ולא להיות קרוב לו והכל כדי שיוכל לראות".
4. בראשית רבה שם ב:
- "אמר [אברהם] ליצחק: בני! רואה את מה שאני רואה? אמר לו: הין.
 אמר לשני נערי: רואים אתם מה שאני רואה? אמרו לו: לאו!".
5. העמק דבר:
 "לא נתבאר נשיאת עין זו למה.
 אם כדי לראות המקום, הלא אינה רואה חושית אלא רואה רוחנית,
 ובהגיע רצון המקום יתברך להראותו יראה גם בלי נשיאת עין?!"
6. תנחומא וישב ו:
 "אתה מוצא שהצדיקים מתרוממין בעיניהם שנאמר:
 וישא אברהם את עיניו וירא את המקום".
18. עולת ראייה שם:
 "כי כבר עלתה הנשמה למקום העליון אשר שם כל ההשגות מתאחדות,
 וגם הדבור והראיה, ככל שאר ההופעות הרוחניות,
 עומדים הם בתפוסה אחת".
19. בראשית רבה שם:
 "וירא את המקום מרחק - אמר ר' יצחק: עתיד המקום לירחק מבעליו".
20. שם:
 "ולעולם [ירחק מאתנו זה המקום]?
 תלמוד לומר: 'זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אֶתִּיק'⁵
 לכשיבוא אותו שכתוב בו 'עני ולכב על חמור'⁶."

⁵ תהלים קלב יד.
⁶ זכריה ט ט.